

**ČESKÁ SPOLEČNOST PRO STUDIUM
NÁBOŽENSTVÍ**

CZECH SOCIETY FOR THE STUDY OF RELIGIONS

INFORMAČNÍ BULLETIN

BRNO

8 – ZÁŘÍ 1999

ČESKÁ SPOLEČNOST PRO STUDIUM NÁBOŽENSTVÍ

Arne Nováka 1, 660 88 Brno

tel.: 05-41121408, fax: 05-41121406

e-mail: papousek@phil.muni.cz

Informační bulletin ČSSN

Vydává Česká společnost pro studium náboženství v Brně

Odpovědný redaktor: PhDr. Dalibor Papoušek

Určeno pro vnitřní potřebu

© Česká společnost pro studium náboženství, 1999

OBSAH

ČESKÁ RELIGIONISTIKA

Zpráva o činnosti ČSSN v roce 1998 (<i>Dalibor Papoušek</i>)	2
Zpráva o hospodaření ČSSN v letech 1997-1998 (<i>Iva Doležalová</i>)	3
Speciální konference IAHR v Brně (<i>Dalibor Papoušek</i>)	5
Centrum biblických studií (<i>Petr Pokorný</i>)	7

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

Evropská společnost pro religionistiku (<i>Břetislav Horyna</i>)	8
XVIII. mezinárodní kongres IAHR v Durbanu (<i>Dalibor Papoušek</i>)	10

MOZAIKA

Přehled publikací ČSSN	11
------------------------	----

ZPRÁVA O ČINNOSTI ČSSN V ROCE 1998

1. Vnitřní život ČSSN

V uplynulém roce se výbor ČSSN, který pracoval v nezměněném složení, sešel celkem dvakrát, přičemž se soustředil především na přípravu mezinárodní konference plánované na srpen 1999. Předseda ČSSN doc. Břetislav Horyna zastupoval na základě konzultací s výborem českou religionistiku na fóru evropských religionistů v Hildesheimu (květen 1998) a Lucemburku (říjen 1998). Obě jednání vedla k ustavení Evropské společnosti pro religionistiku. Doc. Horyna byl zvolen viceprezidentem této asociace s pověřením koordinátora pro země střední a východní Evropy (blíže viz s. 8-9).

2. Přednáškové cykly

ČSSN pokračovala v pořádání přednáškových cyklů v Praze (Náprstkovo muzeum) a v Brně (FF MU). Vzhledem k organizačním potížím však ustoupila od pravidelných přednášek sledujících průběh vysokoškolských semestrů a pořádala spíše příležitostná setkání. Přednáška zahraničního hosta prof. Karla Wenera *Povaha a poselství Lotosové sútry* proslovená v Brně byla publikována v časopise *Religio* (6/2, 1998, 115-130).

3. Konference

Uplynulý rok byl ve znamení příprav mezinárodní konference *The Academic Study of Religion During the Cold War: Ideological and Theological Constraints, East and West*, která proběhne 9.-13. srpna 1999 na Masarykově univerzitě v Brně. Konference je připravována ve spolupráci České společnosti pro studium náboženství, Masarykovy univerzity, Vermontské univerzity a Severoamerické asociace pro studium náboženství. Mezinárodní asociací pro dějiny náboženství (IAHR) byl konferenci propůjčen prestižní status Speciální konference IAHR (blíže viz s. 5-6).

4. Publikační činnost

ČSSN pokračovala ve vydávání odborného časopisu *Religio. Revue pro religionistiku*. Díky finanční podpoře zajišťované prostřednictvím RVS byla publikována obě čísla již šestého ročníku. Lví podíl na vzorném plnění harmonogramu vydávání časopisu náleží výkonné redaktorce dr. Heleně Pavlincové.

Dalibor Papoušek

ČESKÁ RELIGIONISTIKA

ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ ČSSN V LETECH 1997-1998

1997

Zpráva o hospodaření v roce 1997 je podávána na základě účetní závěrky k 31.12.1997. Finanční prostředky společnosti byly uloženy na účtu v Komerční bance v Brně.

Příjmy ČSSN činily v roce 1997	77 592,44 Kč
z toho: dotace AV ČR	50 000,00 Kč
prodej sborníků „Čes. bible...“, „The Bible...“	5 144,00 Kč
prodej a předplatné Religia	15 299,20 Kč
členské příspěvky	3 470,00 Kč
úroky z účtu	279,24 Kč
konference	3 400,00 Kč

Výdaje ČSSN činily v roce 1997	86 458,31 Kč
z toho: náklady na časopis Religio	74 945,40 Kč
poštovné	4 734,20 Kč
bankovní výdaje	1 009,91 Kč
cestovné	492,00 Kč
materiálové náklady	559,10 Kč
občerstvení	486,00 Kč
mzda účetní	1 255,00 Kč
konference	700,00 Kč
tisk sborníku „Religions in Contact“	2 117,70 Kč
honorář	159,00 Kč

Příjmy přesáhly výdaje o: 8 865,87 Kč

Stav finančních prostředků ČSSN	k 1.1.1997	k 31.12.1997
pokladna Brno	1 444,10 Kč	231,60 Kč
pokladna Praha	235,90 Kč	235,90 Kč
běžný účet v KB	15 243,61 Kč	7 590,24 Kč

ČESKÁ RELIGIONISTIKA

1998

Zpráva o hospodaření v roce 1998 je podávána na základě účetní závěrky k 31.12. 1998. Finanční prostředky společnosti byly uloženy na účtu v Komerční bance v Brně.

Příjmy ČSSN činily v roce 1998	82 292,94 Kč
z toho: dotace AV ČR	54 000,00 Kč
prodej sborníků „Čes. bible...“, „The Bible...“	2 330,00 Kč
prodej a předplatné Religia	18 928,40 Kč
členské příspěvky	6 783,60 Kč
úroky z účtu	250,94 Kč
Výdaje ČSSN činily v roce 1998	83 294,00 Kč
z toho: náklady na časopis Religio	79 557,20 Kč
poštovné	1 178,80 Kč
bankovní výdaje	1 227,50 Kč
občerstvení	21,50 Kč
mzda účetní	1 200,00 Kč
konference	109,00 Kč
Příjmy přesáhly výdaje o	1 001,06 Kč

Stav finančních prostředků ČSSN	k 1.1.1998	k 31.12.1998
pokladna Brno	231,60 Kč	148,20 Kč
pokladna Praha	235,90 Kč	235,90 Kč
běžný účet v KB	7 590,24 Kč	6 672,58 Kč

Iva Doležalová

SPECIÁLNÍ KONFERENCE IAHR V BRNĚ

Ve dnech 9.-13. srpna 1999 proběhla v Brně mezinárodní konference pod názvem **The Academic Study of Religion During the Cold War: Ideological and Theological Constraints, East and West**. Konferenci, na jejíž přípravě se podíleli čeští a američtí religionisté, pořádaly čtyři instituce: z české strany – Ústav religionistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a Česká společnost pro studium náboženství (ČSSN); z americké strany – Ústav religionistiky Vermontské univerzity v Burlingtonu a Severoamerická asociace pro studium náboženství (NAASR). Mezinárodní asociace pro dějiny náboženství (IAHR) propůjčila jednání prestižní status Speciální konference IAHR, spojené se zasedáním Výkonného výboru IAHR.

Bližší hodnocení konference bude zveřejněno v nejbližším čísle časopisu *Religio*.

Program konference:

9. srpna 1999

Dalibor Papoušek (Masaryk University, Brno, Czech Republic):

Opening Address

Břetislav Horyna (Masaryk University, Brno, Czech Republic):

The Study of Religions During the Cold War: The Eastern Perspective

Luther H. Martin (University of Vermont, Burlington, USA):

The Study of Religion During the Cold War: The Western Perspective

Michael Pye (University of Marburg, Germany):

Political Correctness in the Study of Religion: Is the Cold War Really Over?

Michał Buchowski (University of Poznań, Poland):

Communism and Religion: War of Cultural Systems

Gary Lease (University of California, Santa Cruz, USA):

Under the Shadows of Ideology: Theology and the Study of Religion in Germany under National Socialism, Marxism, and Capitalism

10. srpna 1999

Willem Hofstee (University of Groningen, the Netherlands):

Dutch Science of Religions During the Cold War: The Politics of Cultural Relativism

Wiegang Chen (University of Vermont, Burlington, USA):

Popular Religion and Chinese Revolution

Donald Wiebe (University of Toronto, Canada):

The Effects of the Cold War on the Academic Study of Religion in North America

Ján Komorovský – Milan Kováč (Comenius University, Bratislava, Slovakia):

ČESKÁ RELIGIONISTIKA

The Study of Religions in the Slovak Republic in the Conditions of Communist Indoctrination

Charles Maria Ternes (Centre Universitaire de Luxembourg, Luxembourg):
Roman History after World War II

Dalibor Papoušek (Masaryk University, Brno, Czech Republic):
The Soviet School of Historians of Early Christianity and Its Influence in Former Czechoslovakia: The Question of Jesus' Historicity

Jacques Waardenburg (University of Lausanne, Switzerland):
Presuppositions and Assumptions in the Study of Islam in the Context of the Cold War

Dimitri Mikulski (Russian Academy of Sciences, Moscow, Russia):
The Soviet Post-War Studies of the Beliefs of the Native Settled Population of Central Asia – Between Academic Objectivity and Ideological Requirements

11. srpna 1999

Karel Werner (University of London, United Kingdom):
Struggling to Be Heard: In and Out of Academia – On Both Sides of the Divide

Jan Bouzek (Charles University, Prague, Czech Republic):
Studies of Ancient Religions: Intercommunications in the Soviet Bloc in the Grey Zone

Linnart Mäll (University of Tartu, Estonia):
Semiotics as a Possibility for the Study of Religious Texts in the Conditions of the Communist Dictatorship

William E. Paden (University of Vermont, Burlington, USA):
Durkheim's Revenge: Trajectories and Transformations in the American History of Religious Traditions During the Cold War

12. srpna 1999

Halina Grzymała-Moszczyńska (Jagiellonian University, Cracow, Poland):
Does Ideology Matter for Psychology of Religion?

Gustavo Benavides (Villanova University, Villanova, USA):
Jakob Wilhelm Hauer, or Karmayoga as a Cold War Weapon

Luboš Bělka (Masaryk University, Brno, USA):
Bidia D. Dandaron: A Case of Buryat Buddhist and Buddhologist in the Soviet Period

Josef Kandert (Charles University, Prague, Czech Republic):
Ethnographic Research of Religion During Socialist Era

13. srpna 1999

Closing Discussion

Dalibor Papoušek

CENTRUM BIBLICKÝCH STUDIÍ

Dne 14. prosince 1998 byla na rektorátě UK podepsána smlouva, kterou vzniklo **Centrum biblických studií (CBS)** jako sdružené pracoviště Akademie věd ČR a Univerzity Karlovy. Smlouvu podepsal rektor UK prof. Karel Malý, v zastoupení prezidenta AV ČR prof. Rudolfa Zahradníka dr. Vilém Herold a zástupci obou pracovišť, která se k zřízení CBS sdružila. Byli to za Ústav klasických studií AV ČR jeho ředitel dr. Martin Svatoš a za Evangelickou teologickou fakultu UK její děkan prof. Petr Pokorný.

Pracoviště, které tak vzniklo, si vzalo za svůj cíl sdružit prostředky i duchovní kapacitu badatelů v oblasti biblistiky tak, aby v České republice mohla vzniknout instituce srovnatelná s podobnými instituty v zahraničí. Jejím bezprostředním úkolem bude výchova doktorandů, badatelská práce a překlady starověkých textů potřebných k výkladu Bible a jejího působení v dějinách. Tím bude CBS sloužit i širší akademické veřejnosti. Především však má právo vytvářet smlouvy s dalšími podobnými pracovišti u nás i v zahraničí. Předpokládá se proto, že jeho spolupracovníky budou všichni čeští biblisté a že CBS bude sídlit v budově Evangelické teologické fakulty UK, a využívat tak největší knihovnu v oboru biblistiky v České republice. Současně bude společný knižní fond rozmnožovat tak, aby knihovna, i když část přírůstku bude patřit přímo CBS, sloužila biblickému bádání jako celek.

První ředitelem CBS se stal podle smlouvy prof. Jan Heller z ETF UK.

Vznik CBS znamená v naší zemi významnou událost už proto, že je prvním vstupem biblistiky na půdu Akademie věd od konce druhé světové války. Slavnostní zahájení práce CBS proběhlo na počátku dubna 1999.

Petr Pokorný

Mezinárodní sympozium o historickém Ježíši

Jako součást slavnostního zahájení činnosti CBS proběhlo 1. dubna 1999 mezinárodní sympozium o historickém Ježíši. Na sympoziu, jež se konalo na Evangelické teologické fakultě UK, vystoupili zástupci univerzit, s nimiž fakulta tradičně spolupracuje a jež by měly tvořit počáteční jádro mezinárodních aktivit CBS.

Program jednání:

P. Pokorný (Karlova univerzita, Praha): *Introduction*

H. Lichtenberger (Universität Tübingen): *Die Jesusüberlieferung und die Texte von Qumran*

M. Wolter (Universität Bonn): „*Gericht und Heil*“ *bei Johannes dem Täufer und Jesus von Nazareth*

A. Ekenberg (University of Uppsala): *The Fourth Gospel and the History of Jesus*

J. K. Elliott (University of Leeds): *Research Topics in the Area of Jesus Sayings*

S. E. Porter (University of Surrey, London): *Re-Assessing the Criteria of Authenticity*

ČESKÁ RELIGIONISTIKA

EVROPSKÁ SPOLEČNOST PRO RELIGIONISTIKU (Association Européenne pour l' Etude Scientifique des Religions)

V říjnu 1998 byla v hlavním městě Lucemburska založena Evropská společnost pro religionistiku. Vyvrcholily tím sice dlouhodobější, ale dosud bezvýsledné snahy o religionistickou organizaci, která by integrovala badatele z evropských zemí.

Krokem, který vzniku společnosti bezprostředně předcházel, byl mezinárodní kongres v Hildesheimu konaný v květnu 1998. Zde byla po poměrně bouřlivém jednání zvolena dvanáctičlenná skupina, jež dostala pověření připravit první zasedání evropské asociace. Po celé léto zůstali členové této skupiny v čilém korespondenčním kontaktu, z něž posléze vzešlo pozvání prof. Charlese Marie Ternese do Lucemburku ke konkrétnímu jednání o evropské religionistické společnosti. Sedm osob z původně dvanáctičlenné skupiny toto pozvání přijalo a ve dnech 24.-26. října 1998 založilo evropskou religionistickou společnost.

Výsledky tohoto jednání (stanovy, obecné principy, podmínky členství, řídicí orgány atd.) byly formulovány v souladu s lucemburskými právními normami. Důvod je prostý: Lucemburský právní řád a zejména oblast, která se týká neziskových organizací, jsou nejlépe z členských zemí EU uzpůsobeny bruselským požadavkům. Vzhledem k tomu, že organizace je budována perspektivně na podmínky sjednocené Evropy, vyhovovalo lucemburské právo nejlépe ze všech dalších možností. Mimochodem, z téhož důvodu jsou všechny oficiální dokumenty evropské asociace formulovány ve francouzštině.

Účastníci jednání se shodli na několika obecných zásadách: (1) Poučení dlouholetými diskusemi rozhodli se zakládající členové nedramatizovat nadále otázku názvu společnosti. Ačkoli si všichni – vesměs historikové náboženství – uvědomují význam dějin náboženství pro religionistiku, zvolili nakonec oficiální název **Association Européenne pour l' Etude Scientifique des Religions (EurAssoc)**, tedy česky **Evropská společnost pro religionistiku**. Touto volbou jde o vědomé rozšíření předmětu (dějinná a současná náboženství ve své mnohosti) a metod zkoumání (neomezovaná možnost nejrozumnějšího metodického přístupu bez výlučného postavení historických metod). V případných diskusích ohledně definičního vymezení EurAssoc je rozhodující francouzské znění názvu. (2) Zakladatelé EurAssoc se rozhodli pro individuální členství v organizaci. Považují za nelogické, aby se v globalizujícím se světě a zejména ve sjednocující se Evropě nadále prosazovaly v organizaci vědy národní principy. EurAssoc proto nezná princip reprezentace národních religionistických společností, ale vyzývá všechny zájemce k individuálnímu členství. Samozřejmě je plně v jejím zájmu, aby mezi národními religionistickými společnostmi i jednotlivými badateli nadále existovaly dobré kontakty, k jejichž vytváření a upevňování chce rozhodně přispívat. (3) S využitím technických prostředků *Centre Alexandre-Wiltheim* v Lucemburku vydává EurAssoc elektronický bulletin, který je k dispozici jejím členům. Protože však nechce moderní technologie využívat k jakékoli diskriminaci, bude na požádání členům zasílán obvyklý News-Letter. (4) EurAssoc se chápe jako integrativní faktor v evropském religionistickém badatelském prostředí.

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

Cílem společnosti je vědecké studium náboženství ve všech jejích projevech, podpora šíření dosažených poznatků a podpora evropské spolupráce v oblasti religionistiky. Jejím členem se může stát každý, kdo souhlasí s jejími stanovami, zaplatí roční členský příspěvek (15 Euro, studentský příspěvek 5 Euro) a zašle vyplněnou přihlášku na adresu společnosti.

První zasedání rovněž zvolilo výkonný výbor EurAssoc (*Conseil Exécutif*): Předsednictvo pracuje ve složení Charles Marie Ternes (Lucembursko) - prezident, Břetislav Horyna (Česko) a Hartmut Zinser (Německo) - viceprezidenti, Julio Treballe Barrera (Španělsko) - tajemník a Giovanni Casadio (Itálie) - pokladník. Jejich úkolem je zabezpečovat provoz společnosti, zastupovat ji navenek a plnit úkoly odhlasované valným shromážděním. Vedle tohoto užšího výboru (*bureau*) bude ve shodě s odhlasovanými vnitřními pravidly (*Règlement interne*) počet členů výboru rozšířen na jedenáct. Úkolem výboru je provádět rozhodnutí valného shromáždění a pečovat o funkčnost EurAssoc. O své činnosti bude vydávat písemnou výroční zprávu (*rapport moral*). Všechny funkce jsou čtyřleté, členové užšího výboru mohou být zvoleni maximálně na dvě volební období.

Další informace o EurAssoc, stanovy (francouzsky, anglicky, německy), zprávu o prvním valném shromáždění a další sdělení lze najít pod internetovou adresou

<http://www.cu.lu/semant/>

kde je rovněž formulář pro přijetí do společnosti. Po několika málo měsících existence má EurAssoc již více než dvě stě členů, především mladých lidí z řady evropských zemí. Zájemci z České republiky se mohou buď obrátit na adresu:

Prof. Charles M. Ternes
Centre Universitaire de Luxembourg
Séminaire d'Etude Anciennes
162A avenue de la Fad'encerie
L-1511 Luxembourg
Grand-Duché de Luxembourg
Fax: +352 46 66 44 213
E-mail: cmt@csi.com

nebo využít mých služeb (horyna@phil.muni.cz), které tímto dávám plně k dispozici.

Břetislav Horyna

XVIII. MEZINÁRODNÍ KONGRES IAHR V DURBANU

Na základě rozhodnutí Výkonného výboru IAHR, který se v srpnu 1997 sešel ve finském Turku, se stalo místem konání jubilejního XVIII. mezinárodního kongresu IAHR v roce 2000 město Durban v Jihoafrické republice. Hostitelské povinnosti související s konáním kongresu převzalo religionistické pracoviště na univerzitě v Durban-Westville (*Department of Science of Religion, University of Durban-Westville*) ve spolupráci s Asociací pro studium náboženství v Jižní Africe (*Association for the Study of Religions in Southern Africa*) a „nadnárodní“ Africkou asociací pro studium náboženství (*African Association for the Study of Religions*).

XVIII. mezinárodní kongres IAHR, který v řádném pětiletém odstupu od posledního kongresového setkání v Mexiku proběhne 5.-12. srpna 2000, představuje v několika ohledech významný bod v dosavadní činnosti IAHR. Předně se jedná o první mezinárodní kongres IAHR pořádaný na africkém kontinentu. IAHR tak navazuje na snahy posledních let vybudovat skutečně mezinárodní, neetnocentrickou spolupráci v religionistice. Další dva významné momenty jsou historické – kongres proběhne v roce 50. výročí založení IAHR v Amsterdamu a 100. výročí I. mezinárodního kongresu pro dějiny náboženství v Paříži.

Téma kongresu **The History of Religions: Origins and Visions** se proto logicky soustřeďuje na dva okruhy otázek – retrospektivní pohled na dějiny oboru a výhledy do budoucnosti. Východiskem pro kongresová jednání by se měly stát reflexe hlavních tematických polí a metodologických přístupů dosavadního religionistického studia, jakož i otázky institucionálního zakotvení a planetárního rozložení religionistiky. Hlavní pozornost bude zaměřena do budoucnosti ve snaze prohloubit interkulturní, interdisciplinární, komparativní a kritickou dimenzi studia náboženství, včetně nových nebo doposud opomíjených oblastí výzkumu. Důležitým aspektem budou v této souvislosti také otázky vztahů mezi teoretickými, metodologickými, empirickými a pedagogickými aspekty studia náboženství.

Přehled hlavních informací o kongresu:

Téma kongresu: The History of Religions: Origins and Visions
Místo konání: The International Convention Centre, Durban, South Africa
Doba konání: 5.-12. srpna 2000

Registrační poplatky:

Zvýhodněná členská registrace (před 31. prosincem 1999)	200 USD
Standardní členská registrace (od 1. ledna 2000 do 10. srpna 2000)	250 USD
Doprovodné osoby	100 USD
Studenti	100 USD

Bližší informace jsou k dispozici na internetové adrese: <http://www.udw.ac.za/iahr/>

Dalibor Papoušek

PŘEHLED PUBLIKACÍ ČSSN

Stav a perspektivy studia náboženství v Československu

Sborník referátů z konference v Liblicích, 19.-21. září 1990, uspořádali J. Heller, D. Papoušek a H. Pavlincová, Brno: Společnost pro studium náboženství – Ústav pro výzkum společenského vědomí ČSAV 1990, 224 stran.

Cena: 25 Kč

The Bible in Cultural Context

Sborník referátů z konferenci v Bechyni, 13.-15. května 1992, uspořádali H. Pavlincová a D. Papoušek, Brno: Czech Society for the Study of Religions – Masaryk University 1996, 228 stran.

Cena: 187 Kč

Česká bible v dějinách evropské kultury

Sborník referátů z konference v Brně, 3.-4. prosince 1993, uspořádali H. Pavlincová a D. Papoušek, Brno: Česká společnost pro studium náboženství – Masarykova univerzita 1994, 120 stran.

Cena: 79 Kč

Religions in Contact

Selected Proceedings of the Special IAHR Conference held in Brno, August 23-26, 1994, edited by I. Doležalová, B. Horyna, and D. Papoušek, Brno: Czech Society for the Study of Religions – Masaryk University 1996, 228 stran.

Cena: 147 Kč

Religio. Revue pro religionistiku

Brno: Česká společnost pro studium náboženství.

Ročníky 1 (1993), 2 (1994), 3 (1995).

Cena jednoho čísla: 25 Kč

Roční předplatné: 50 Kč

Ročníky 4 (1996), 5 (1997), 6 (1998), 7 (1999).

Cena jednoho čísla: 35 Kč

Roční předplatné: 70 Kč

Uvedené publikace lze objednat v sídle ČSSN. V cenách není zahrnuto poštovné a balné.

MOZAIKA
